

**ПРОБЛЕМИ ПРЕДСТАВНИЦТВА
АДВОКАТОМ ІНТЕРЕСІВ ПОТЕРПІЛОГО
У КРИМІНАЛЬНІЙ СПРАВІ**

адвокат як представник у кримінальній справі відіграє досить важливу роль, адже за його допомогою потерпілий може захистити свої права та відстояти свою позицію у справі. саме адвокат може найкращим чином надати юридичну допомогу потерпілому і сприяти здійсненню правосуддя у кримінальній справі. однак адвокати надто рідко представляють законні інтереси потерпілих. це пояснюється, з одного боку тим, що потерпілі елементарно не обізнані зі своїм правом запросити адвоката як представника своїх прав та інтересів, а з іншого – тим, що, на жаль, далеко не всі потерпілі в змозі оплатити його участь у справі. у зв'язку з цим актуальною є проблема обов'язкової участі адвоката як представника потерпілого при розгляді кримінальної справи в суді.

відсутність законодавчої регламентації обов'язкової участі адвоката-представника потерпілого у кримінальному судочинстві ставить у нерівноправне положення учасників процесу. На стороні обвинуваченого у випадках, передбачених ст. 52 кПК, обов'язково виступає кваліфікований юрист – адвокат, а на стороні потерпілого подібна правова допомога відсутня. тому цілком слушно можна ставити питання про те, що обов'язкова участь адвоката – представника у справі повинна була б бути врегульована у кримінально – процесуальному законі. у юридичній літературі вже зверталася увага на цю проблему. так, деякі вчені, такі, наприклад, як а.в.кожевніков, о. П. Герасимчук вважають, що обов'язкову участь адвоката-представника потерпілого слід визнати необхідною у випадках:

- коли потерпілий є неповнолітнім та не має законних представників;
- коли в якості потерпілих опиняються особи, які страждають психічними або фізичними вадами, що ускладнює здійснення покладених на них процесуальних функцій;

- коли потерпілий не володіє мовою, якою ведеться судочинство. деякі вчені звертають увагу на нагальну потребу визнати в кПК обов'язковою участь адвоката-представника потерпілого у судовому розгляді кримінальної справи судом першої інстанції та перегляді судових рішень в апеляційному чи касаційному порядку в разі відмови прокурора від підтримання обвинувачення, а також – зміни ним обвинувачення в суді. слід зазначити, що майже всі науковці, які розглядають проблему, що постала перед судочинством із введенням інституту відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення, акцентують увагу на необхідності обов'язкового забезпечення потерпілого адвокатом, якщо потерпілий наполягає на продовженні розгляду справи і бажає підтримувати обвинувачення. в існуючій судовій практиці, в разі відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення в судовому засіданні або потерпілий залишається без будь-якої юридичної допомоги, або він повинен за власний кошт запрошувати адвоката, який буде його представником. тобто потерпілий залишається один на один із захисником обвинуваченого і стає постраждалим не тільки від злочину, але й від законодавства, яке не забезпечує йому права мати адвоката-представника.

однією з основних проблем адвоката-представника виступає те, що він позбавлений права ознайомлюватися з усіма матеріалами справи до закінчення досудового розслідування. тому до фактичного закінчення досудового розслідування він якісно та повно не може брати участі у кримінальному процесі, оскільки не має можливості вивчити матеріали справи стосовно спричиненої потерпілому матеріальної шкоди: йдеться, зокрема, про матеріали судово-медичної експертизи, історію хвороби і таке ін. або моральної шкоди: показання свідків, висновки експертиз та інші матеріали справи.

Не маючи можливості своєчасного отримання даних зі справи інколи створюється ситуація, яка призводить до того, що потерпілий та його адвокат не має реальної можливості для ініціювання застосування заходів забезпечення безпеки стосовно потерпілого. але, на жаль, кПК не приділив цьому питанню достатньої уваги, і в ст. 290 чітко вказано, що потерпілий та його представник мають право ознайомитися з матеріалами справи лише після закінчення досудового розслідування.

отже, розглянувши дану тему, потрібно сказати, що існує безліч проблем стосовно участі потерпілого та його представника у кримінальному процесі, які потребують негайного вирішення. Потрібно уточнити умови, за яких участь представника потерпілого є обов'язковою, розширити права представника як у досудовому розслідуванні, так і у судовому провадженні. основним засобом подолання перешкод щодо участі потерпілого у судовому розгляді є розширення представницьких засад у кримінальному процесі.